

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/60/2021
Identifikačné číslo spisu: 1319010610
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Kliment
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1319010610.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a členov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci obvineného U. L. Ú. K. P. B. E. , pre prečin neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Tr. zák., prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 30. septembra 2021 v Bratislave dovolanie obvineného U. L. podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Ivana Priadku proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 5. mája 2020, sp. zn. 3To/21/2020, a rozhodol

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného U. L. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 20. novembra 2019, sp. zn. 46T/82/2019, uznal obvineného U. L. vinným z prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Tr. zák. na tam uvedenom skutkovom základe.

Za to mu okresný súd podľa § 219 ods. 1 Tr. zák. v spojení s § 37 písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 4 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov a 4 mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. ho súd na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd obvinenému uložil, aby poškodenému L. L. nahradil škodu vo výške 21,89 €.

Proti tomuto rozsudku podal L. odvolanie, o ktorom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením z 5. mája 2020, sp. zn. 3To/21/2020 tak, že ho podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal obvinený 14. augusta 2020 dovolanie, ktoré prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Ivana Priadku doplnil podaniami z 10. decembra 2020 a 31. marca 2021, v ktorých uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Uviedol, že mu súd neustanovil obhajcu, hoci z jeho vyjadrení na hlavnom pojednávaní bolo zrejmé, že nie je spôsobilý sa náležite obhajovať. Na

hlavnom pojednávaní ho sudca 20. novembra 2019 poučil o jeho práve urobiť niektoré z vyhlásení podľa § 257 ods. 1 Tr. por., na čo uviedol „nie, nie je pravda, necítim sa byť vinný, ale skutok som spáchal a som ochotný odpracovať ... 220 hodín verejnoprospešných prác a nahradiť škodu.“ Na to sudca vyhlásil, že „cítim sa byť nevinný a skutok som spáchal sú dve úplne odlišné veci, tak čo si mám z toho vybrať?“ a snažil sa mu podrobnejšie vysvetliť dopad jeho vyjadrenia. Ani tomu ale neporozumel, na čo sa mu sudca ešte raz snažil vysvetliť možnosť urobiť vyhlásenie. Na to obvinený vyhlásil, „tejto veci nerozumiem, je to tak ako hovorím ... skutok som spáchal, necítim sa byť ozaj vinným...“, na čo ho sudca prerušil a sám uzavrel „dobre, tak sa cítite byť nevinný.“ Z popísaného priebehu pojednávania je zrejmé, že nebol spôsobilý pochopiť rozpor vo svojich vyjadreniach, resp. dopady vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 Tr. por. Existovali preto opodstatnené pochybnosti o jeho spôsobilosti sa náležite obhajovať a súd mu podľa § 40 ods. 1 Tr. por. v spojení s § 37 ods. 2 Tr. por. mal ustanoviť obhajcu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. marca 2017, sp. zn. 4 Tdo 44/2016).

V dôsledku tohto postupu mu súd nezapočítal poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Tr. zák., čo v konečnom dôsledku viedlo k prísnejšiemu trestu, ako mu bol pôvodne uložený skorším trestným rozkazom (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2019, sp. zn. 6 Tdo 48/2019). Domnieva sa, že súd mal jeho prejav hodnotiť materiálne tak, že dal vyhlásenie o vine, v dôsledku čoho by sa skutkové okolnosti relevantné pre rozhodnutie o treste nezmenili a nebol by preto dôvod, aby mu súd ukladal prísnejší trest než ten, ktorý mu bol pôvodne uložený. Jeho negatívny postoj ku skutku súd nemal brať do úvahy, pretože výkon práva posledného slova nemôže byť dôkazom v trestnom konaní. Uplatnený dovolací dôvod je daný aj s poukazom na zhoršenie jeho postavenia v porovnaní s doručeným trestným rozkazom; o predmetných pochybeniach sa dozvedel až po ustanovení obhajcu, a preto je aplikácia § 371 ods. 4 Tr. por. vylúčená.

Na základe týchto skutočností obvinený L. navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon v jeho neprospech v § 2 ods. 7 Tr. por., § 37 ods. 2 Tr. por., § 257 Tr. por., § 316 ods. 3 písm. b) Tr. por., § 319 Tr. por., § 355 ods. 1, ods. 3 Tr. por. a aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. tieto rozhodnutia, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, zrušil a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. okresnému súdu prikázal, aby vec znova prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného L. sa 28. apríla 2021 vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava III (ďalej len „prokurátorka“) tak, že ho navrhla podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť. Uviedla, že obvinený sa v prípravnom konaní 7. júna 2019 ku skutku síce priznal, ale neľutoval ho. I napriek tomu mu sudca poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Tr. zák. v trestnom rozkaze započítal. Obvinený podal odpor, keďže nebol spokojný s výškou trestu; z hlavného pojednávania ale nevyplývalo, že by chcel prejavovať ľútosť nad skutkom. Tvrdenia obvineného svedčia o nedostatku právneho vedomia, ale nezakladajú pochybnosti o jeho duševnom zdraví, ktoré by mali rezultovať do postupu podľa § 37 ods. 2 Tr. por. Obvinený sa v prípravnom konaní nedožadoval obhajcu, uvádzal, že nebol liečený ani hospitalizovaný na psychiatrii. Súdom uložený trest zodpovedá trestnej sadzbe a jeho sprísnenie bolo výsledkom postoja obvineného na hlavnom pojednávaní. Pre vylúčenie pochybností dodala, že neprimeranosť trestu nie je dôvodom dovolania podľa § 371 Tr. por. a na hlavnom pojednávaní už súd podľa § 355 ods. 3 Tr. por. nie je viazaný výmerou trestu uloženého trestným rozkazom.

K vyjadreniu prokurátorky sa obvinený L. ďalej nevyjadril.

Dňa 26. júla 2021 bol spisový materiál spolu s dovolaním obvineného riadne predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie. Následne najvyšší súd ako súd dovolací [§ 377 Tr. por.] predbežne preskúmal dovolanie obvineného i predložený spisový materiál a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], prostredníctvom zvoleného obhajcu [§ 373 ods. 1 Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote [§ 370 ods. 1 Tr. por.] a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať [§ 370 ods. 3 Tr. por.]. Zároveň, ale zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr.

por.

Úvodom najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych väd, ale nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd (§ 322 ods. 3, § 326 ods. 5 Tr. por.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie potrebných okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Námietkam obvineného L. dovolací súd nemohol vyhovieť už len preto, že ich prevažnú časť najneskôr v konaní pred odvolacím súdom v súlade s § 371 ods. 4 Tr. por. nenamietol. Pokiaľ ide o jeho tvrdenie, že sa o nich dozvedel až po tom, ako mu bol ustanovený obhajca, súd pripomína, že označené ustanovenie smeruje ku skutkovej, nie k právnej vedomosti o okolnostiach potencionálne zakladajúcich dôvody dovolania. Nie je preto podstatné, kedy obvineného obhajca informoval, že jemu (už skôr) známe skutočnosti sú spôsobilé naplniť niektorý z dovolacích dôvodov, ale to, kedy sa o nich obvinený dozvedel, resp. mal možnosť sa objektívne dozvedieť (k tomu bližšie viď rozsudok najvyššieho súdu z 15. júna 2020, sp. zn. 1 TdoV 13/2017).

I napriek uvedenému najvyšší súd konštatuje, že len z protirečivých vyjadrení obvineného o tom, že je nevinný, a zároveň že skutok sa stal tak, ako je uvedený v obžalobe, ešte nemožno vyvodiť, že by nebol spôsobilý náležite sa obhajovať. Odhliadnuc od toho, že z výpovede obvineného zo 7. júna 2019 vyplynula jeho nespokojnosť s právnou kvalifikáciou konania (ktorá mohla determinovať jeho postoj v úvode hlavného pojednávania; č. l. 9), obvinený v priebehu konania opakovane vyhlásil, že nebol liečený na psychiatrii, nebol závislý od drog a po psychickej a fyzickej stránke sa cíti dobre (č. l. 9, 13). Tak v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom bol opakovane poučovaný o svojich právach (ktorým poučeniam podľa vlastných slov porozumel), vrátane práva žiadať o ustanovenie obhajcu a bez jeho prítomnosti nevypovedať, aby sa následne ku skutku priznal a podrobne (chronologicky a systematicky) popísal okolnosti, za akých k nemu došlo (č. l. 13, 89). Keďže schopnosť náležite sa obhajovať podľa § 37 ods. 2 Tr. por. nemožno vykladať v kontexte predkladania právnych argumentov, znalosti trestného procesu a jeho inštitútov (k tomu viď uznesenie najvyššieho súdu z 22. februára 2018, sp. zn. 5 Tdo 8/2018), pričom konajúci sudca obvinenému opakovane vysvetľoval význam a následky vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 Tr. por., najvyšší súd žiadne porušenie práva na obhajobu nezistil.

Ani s námietkou, že toto jeho („zmätočné“) vyhlásenie mal súd vyhodnotiť v intenciách § 257 ods. 1 písm. b), resp. c) Tr. por., sa dovolací súd nemohol stotožniť. V prípade pochybností, či sa obvinený s právne relevantnými následkami podľa § 257 ods. 5 Tr. por. ku skutku priznal alebo nie, súd musí vychádzať z toho, že sa tak nestalo (súd zaprotokoluje vyjadrenie obvineného, ktoré vyhodnotí tak, že nedal žiadne vyhlásenie; pozn. skutočnosť, že v posudzovanom prípade súd vyjadrenie obvineného vyhodnotil podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por. malo ale vo svojich dôsledkoch identické právne účinky), nakoľko v opačnom prípade by mu mohlo byť odňaté právo na verejný súdny proces. S tým potom súvisí aj námietka nezapočítania poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Tr. zák. Ako to vyplýva zo s. 3 ods. 7 rozsudku okresného súdu, túto okolnosť obvinenému nebolo možné započítať, pretože sa počas práva posledného slova výslovne vyjadril, že skutok neľutuje. K právnej povahe takéhoto vyjadrenia dovolací súd poukazuje na rozsudok najvyššieho súdu z 11. júna 2020, sp. zn. 5 Tdo 21/2020, podľa ktorého „to či v tom-ktorom prípade obvinený spáchaný skutok úprimne ľutuje, je treba hodnotiť nielen z jeho ne/verbálnych prejavov (z procesne relevantných výpovedí, zo záverečnej

reči alebo z práva posledného slova), ale aj z celkových okolností prípadu (napr. či išlo o úmyselný dlhodobo pripravovaný trestný čin alebo nedbanlivostný delikt), osoby páchatel'a (napr. či išlo o dosiaľ netrestanú osobu alebo recidivistu s množstvom záznamov v registri trestov), príp. ďalších skutočností, ktoré predznamenávajú jeho vnútorný vzťah k spáchanému trestnému činu (napr. či sa poškodeným ospravedlnil, príp. či ich sám z vlastnej iniciatívy odškodnil a pod.)..."

To je zároveň aj odpoveď na námietku obvineného, podľa ktorého od vydania trestného rozkazu nedošlo k zmene skutkového stavu. Ako to už bolo naznačené vyššie, za zmenu v skutkovom stave súdy vyhodnotili to, že obvinený sa v rámci práva posledného slova výslovne vyjadril, že skutok neľutuje (i keď je pravdou, že svoj vnútorný postoj v prípravnom konaní neverbalizoval, v tomto ohľade ale súd zrejme vychádzal z jeho okamžitého priznania, z jeho spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní, ako aj z jeho ochoty nahradiť spôsobenú škodu) a tento svoj postoj nezmenil ani v priebehu niekoľko mesiacov trvajúceho odvolacieho konania (hoci súd prvého stupňa v rozsudku jednoznačne uviedol, že práve ten ho viedol k vypusteniu poľahčujúcej okolnosti) a ešte aj ku dňu verejného zasadnutia spôsobenú (bagateľnú) škodu vo výške necelých 22 € nenahradil. Z týchto úvah súd vychádzal, keď dospel k záveru, že súdy postupovali správne, keď obvinenému neustanovili obhajcu podľa § 37 ods. 2 Tr. por., jeho vyjadrenie nevyhodnotili podľa § 257 ods. 1 písm. a) Tr. por. a poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Tr. zák. mu nezapočítali.

Na podklade týchto úvah najvyšší súd dovolanie obvineného L. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Toto uznesenie bolo prijaté v pomere 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.